

Dvakrat pastir.

I.

Ah ja, tam doli je Ljubljana! Blagor se mu, učiteljevemu Korleku, ker je tam v šoli! Tako je zdihnul Senčarjev Tonček, ko je gori na visoki planini, naslonjen na močno ograjo upiral svoje črnobistre oči dol na posavsko ravan. Kako rad bi šel tudi on jeseni v mestne šole, toda kako in s čim? Ima samo mamico, in ta je mnogo prerevna, da bi zmogla vzdrževanje v mestu. Naredili so sicer prošnjo, da bi ga vzprejeli v „ubogo šolo“, kakor so rekli; toda prošnja je prišla nazaj s tisto slabo tolažbo, da naj se oglasi prihodnje leto.

Namesto v šolo je moral Tonček h Kodranovim v „pastirno“. Seveda so Kodranovi radi imeli pridnega in razumnega dečka. Rad je molil, rad ubogal, živino je ljubil, nikdar ni nič poškodoval, nikdar nič izgubil. Sam je bil najrajši, ker so mu bili pastirji-tovariši prenarodni. Zardel je včasih in dostikrat povetil oči, če je kdo izustil uma-zano besedo. Poslej pa ni maral več za njihovo družbo. Tudi ni maral, da bi se živina sukala vedno na enem kraju, zato je bil rajši sam s svojo živino na dobri paši. V tihem zatišju si je napravil tudi kočico, kamor je zahajal ob slabem vremenu.

Dobro se mu je godilo, toda srečen vendar ni bil. Kolikokrat je zrl ure in ure tja dol na Ljubljano, in tedaj mu je vstajala v duši lepa podoba. Ves zamaknjen je zrl vanjo. Študent bi bil, veliko bi vedel in ob počitnicah bi pripovedoval možakom-sosedom čudovite reči, kakor so jih pripovedovali Hrastarjev gospod, ko so bili še študent, in so se ob nedeljah in praznikih po nauku sosedje bližnji in daljni zbirali pred Hrastarjevim ulnjakom.

Slika za sliko se je tako vrstila pred njegovimi očmi, dokler ni prišla najlepša. Slovesno potrkavanje, mogočni streli, vse v vencih in zastavah, vse polno ljudstva, cela vrsta duhovnikov stopa pred njim v cerkev in zadnji v izprevodu je on — Tonček, novimašnik, oblečen v belo mašno oblačilo, ono najlepše s svilo in zlatom vse pretkano. — — —

Jagnje zabekeče, Tonček se stresne, in lepa slika izgine, kot izginejo sanje, ko se zbudimo.

„Nič ne bo! Kam če reven pastirček?“ vzdihne otožno.

II.

Če so mu že take misli silile dan za dnem v glavo, tolikomanj so ga pa zapustile, ko se je drugo leto bliževal začetek šol.

„Še enkrat poizkusimo!“ je prosil Tonček mater, „saj so lani odpisali, naj se k letu oglasim“.

Pa res! Oglasili so se zopet za „ubožno šolo“, a dobili so nazaj pismo pravtako, kakor lani. Solze so stopile Tončku v oči. Smilil se je materi, smilil tudi očetu županu, ki je prinesel pismo in ga prebral.

„Ali ga sicer ni mogoče spraviti v šole?“ vprašajo oče župan. „Meni je fant všeč. Lej, saj je kar študentu podoben, tako prijazen obraz, vedro čelo in jasne oči. Ta bo, bi rekel. Kaj pa z gospodom župnikom, z njim se pomeni!“

„Kje si reva upam!“

„Saj so dobri in prijazni, kar brez skrbi se posvetuj z njimi. Oni so gori v Ljubljani vajeni in gotovo imajo kaj prijateljev, katerim bi priporočili fanta. Pa bi bilo.“

Ta županov nasvet Senčarjevi materi ni dal miru, dokler niso nekoč potrkali na duri pri župniku.

„Stopi no noter!“ so potegnili Tončka za seboj.

„Kaj bo dobrega, mamka?“ jo nagovore prijazni gospod.

„Takima, kakor sva midva, je malo dobrega.“

„No, kaj hudega mi pa tudi ne bodete povedali?“

„Tisto ravno ne. Tale hoče po vsi sili v šole, pa smo že prosili in prosili, toda vedno zastonj. Zdaj sem prišla pa še k vam, gospod župnik, morda bi mogli kaj pomoči, ker mi fant le ne odleže.“

Župnik premišlujejo in odmajevajo, češ, zdaj je drago življenje v mestu, in razmere vse drugačne, kakor v času nekdanjega šolanja. Pa jim pride druga misel, jeli so prikimavati.

„Kaj, ko bi si jaz kje kaj pritrgal in bi pomagal fantu v šolo, ko tako hrepeni? Pa bi mogli vi kaj plačevati?“ se obrnejo do matere.

„Nekaj bi se že dobilo, nekaj bi dajal pa morda stric, ki želi, da bi Tonček študiral.“

„Ako bodete mogli zmagati stanovanje, bom za drugo jaz poskrbel.“

Radost je zaljšketala Tončku v očeh, in hvaležno je gledal duhovnemu gospodu v obraz.

Župnik pa niso hoteli razodeti, da bodo sami plačevali za dečka. Napisali so pismo vodji nekega zavoda za dečke, mu razložili vso zadevo in ga prosili, da bi sprejel dečka v varstvo, mu poskrbel za hrano, deček pa naj bi sporočal o napredku, šoli.

S tem pismom se je oglasil Tonček tiste jeseni v zavodu. Tam jim je bil deček tako všeč, da so ga sprejeli v svojo šolo, akoravno je moral stanovati zunaj zavoda, ker notri ni bilo prostora. Toda tako ni ostalo dolgo. Po par mesecih je došlo na župika pismo:

„Vašega dečka smo sprejeli v zavod. V šoli se je učiteljem bistroumni deček tako priljubil, da mi niso odnehali, dokler nisem dobil kotiček zanj.“

„Bomo vsaj brez skrbi, ker vemo, da je na varnem“, so drugi dan odpisali gospod župnik in se gorko zahvalili.

* * *

Sedemnajst let je minilo. Lep, solnčen dan meseca rožnika se je nagibal h koncu. Večerno žarno solnce je zlatilo vnebokipeče vrhove kamniških planin, in cerkve in cerkvice so se belile ob njihovem pobrdju in v svetlobi zahajajočega sonca v znožju.

Tam gori na Gori pri Mariji Snežnici je pohajal s knjigo v roki po vrtni stezici mlad duhovnik. Dalj časa je hodil takisto, naposled pa zaprl knjigo, naslonil se na vrtno ograjo in se kar zamaknil v pozlačeno gorovje in pod njim ležečo pokrajino.

Kdor bi mu bil pogledal v črnobistre oči, spoznal bi bil, da je to nekdanji Senčarjev Tonček. — — —

Gotovo je že dobre pol ure tako nepremično strmel tje gor, oprt na ograjo, kar ga vzdrami vprašanje: „No, kaj pa oni ogledujejo?“ Bili so dobrosrčni očka ključar, ki so prišli po opravkih in se polahko približali gospodu.

„Lejte, tje gor gledam, pod onimi gorami sem doma. Tamgori je velika podružnica sv. Primoža, na drugi strani Šenturška gora, tam spodaj ono veliko belo zidovje je pa župna cerkev moje rojstne vasi. Kar zatopil sem se v svoja mlada leta. Tam gori sem bil v mladih letih pastir in zdaj sem med vami zopet — pastir. Tam gori pastir sredi živine, male in velike, tukaj v vaši sredi pa med čredo malih in odraslih. O, da bi mi ta duhovna čreda delala vsaj malo tistega veselja, kot mi jo je delala čreda mojih mladostnih let!

„Nu, nu!“ so dejali oče ključar, „malo bodele potrpele z nami, pa bo. Nebes pa ni na svetu, in mladost je tudi samo ena. Jaz sem star, častiti gospod, in vem, kaj pravim.“

Odšla sta gor po stopnicah.

Ferdinand Gregorec.

Iz dežele bajk in basni.

32. Vila — zakleta deklica.

Živel je svoje dni siromašen oče, ki je imel tri sinove. Njegovo premoženje je bila majhna, ubožna hišica in za hišo vrt, na katerem je rastle zlata jablan.

A ž njo ni imel sreče. Komaj je začela roditi zlata jabolka, prihajal je vsako noč neznan tat in mu je sad kradel. Očeta je to močno žalostilo; sklenil je izvohati tistega, ki mu krade dragocena jabolka.

Pozove svoje tri sinove in jim reče:

„Kateri izmed vas mi zasači tatú, ki mi krade zlati sad iz vrta, dati mu hočem zlato jablan po svoji smrti.“

Brž nato se ojunaci najstarejši, da izpolni očetovo željo in si zasluži veliko plačilo.

Ko se dobro zvečeri, odide mladenič na stražo. Da pa ne bi zaspal, vzame s seboj mehko blazino, pečenke, potice in bokal vina. Vleže se na blazino, položi poleg nabito puško ter je in pije, kolikor mu dopušča želodec.

Komaj odbije ura polnoči, že mu začno oči skupaj lesti. Sit vsega dobrega v kratkem zaspi.